



KAITSEMINISTEERIUM

Ehitusseadustiku ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse (riigikaitseliste ehitiste planeerimise ja ehitamise kiirendamine) eelnõu

Kristel Urke

Kaitseministeeriumi õigusosakonna juhataja

27.01.2026

Regulatiivsed takistused ehitiste kiirel planeerimisel ja ehitamisel

- **Mitmeetapiline planeerimismenetlus** (nt asukoha eelvalik, detailne lahendus ja keskkonnamõju strateegiline hindamine, mis on omakorda mitmeetapiline menetlus).
- **Erinevate lubade menetlused** (nt metsateatise esitamine raadamise puhul kohustuslik).
- **Ulatuslik avalikkuse kaasamine menetlustesse**, sh
 - asukoha valikul,
 - keskkonnamõju (strateegilisel) hindamisel,
 - ehituseks vajalike lubade menetlustes.
- **Arvukad kohtuvaidlused ja pikalt kestvad kohtumenetlused**
 - Ühe ehitise ehitise ehitamisega seoses **minimaalselt u 10 vaidlust** (kaebused + EÕK igas menetlusstaadiumis)
 - Kohtuasjade läbivaatamine abstraktset mõistlikku tähtaega järgides, st lõpliku lahendini jõudmiseks võib minna mitmeid aastaid (kolmeastmelises kohtumenetluses üldiselt vähemalt 3 aastat, kuid nt
 - Nursipalu vaidlus on hetkel kestnud üle 2 aasta ja asi on saadetud tagasi I kohtuastmesse;
 - Kaitsetööstuspargi vaidluse kõige esimest istungit I kohtuastmes planeeritakse alles juuni algusesse, mis on rohkem kui 8 kuud pärast kaebuse esitamist.

Eelnõu sisu

- Kiirendada selliste riigikaitseks vajalike ehitiste kavandamist ja ehitamist ning nendega seotud kohtuvaidlusi, mille ainus eesmärk on riigi julgeoleku, sh sõjalise riigikaitse tagamine.
- Need ehitised võivad olla:
 - Riigikaitse ehitised, mis on KaMi või KV valduses (moonalaod, linnakud, lasketiirud jne).
 - Teiste ministeeriumide omandis või valduses olev ehtis.
 - Eraõigusliku juridiilise isiku ehitised, millega osutatakse näiteks elutähtsat teenust, toodetakse või käideldakse sõjalist kaupa või osutatakse muid riigi julgeoleku seisukohast vältimatult olulisi teenuseid.
- Planeerimismenetlust puudutavad muudatused on ette nähtud kehtima tähtajaliselt kuni 31. detsembrini 2032. a

Eelnõu positiivne mõju

1. Kiireneb riigikaitseliste ehitiste kavandamine ja ehitamine.
2. Väheneb haldusaktide hulk selle protsessi käigus.
3. Kiireneb riigikaitseliste ehitistega seotud kohtumenetlus.
4. Tõhustub riigi julgeoleku, sh sõjalise riigikaitse tagamine, mh kaitseplaanide efektiivne rakendamine.

Eelnõuga muudetakse:

- ehitusseadustikku (EhS);
- ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadust (EhSRS);
- halduskohtumenetluse seadustikku (HKMS);
- keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimise seadust (KeHJS);
- keskkonnatasude seadust (KeTS);
- looduskaitseseadust (LKS);
- maakatastriseadust (MaaKatS);
- metsaseadust (MS);
- planeerimisseadust (PlanS).

Peamised muudatused (PlanS)

- PlanSi ei kohaldata, kui VV on otsustanud, et ehitise ainus eesmärk on riigi julgeoleku, sh sõjalise riigikaitse tagamine või hädaolukorra lahendamine (eelduseks on valdkonna eest vastutava ministri ettepanek ja ohuhinnang);
- Järgmiste KaM VA ehitiste puhul eeldatakse, et nende ainus eesmärk on riigi julgeoleku, sh sõjalise riigikaitse tagamine, ja nende puhul PlanS kohaldamata jätmiseks ei ole VV otsust vaja:
 - 1) side ja eelhoiatamisega seotud riigikaitse ehitis;
 - 2) sõjaväelise väljaõppega seotud riigikaitse ehitis;
 - 3) riigikaitse tee;
 - 4) Kaitseväge ja Kaitseliidu harjutusväli (kui täielikult riigimaal) ja lasketiir;
 - 5) ladustamisega seotud riigikaitse ehitis;
 - 6) Kaitseväge ja Kaitseliidu linnak.
- Kui harjutusväli, lasketiir, ladustamisega seotud riigikaitse ehitis või Kaitseväge/Kaitseliidu linnak asub detailplaneeringu kohustusega tiheasustusalal, on PlanSi mittekohaldamiseks vajalik VV otsus.
- VV võib otsustada peatada riigi omandis olevale maale kavandatava ehitise osas kehtivad planeeringud, kui ehitise kavandamine ei ole kooskõlas planeeringutega.
- **PlanSi kohaldamata jätmisega lüheneb ehitise valmimise aeg minimaalselt 1-3 aasta võrra.**

Peamised muudatused (EhS, EhSRS, HKMS)

- **EhS ja EhSRS muudatused:**

- EhS § 115 lõikes 1¹ tehakse õigusselguse huvides terminoloogiline muudatus, milles täpsustatakse, et sõna „julgeolek“ (*security*) hõlmab terminit „riigikaitse“ (*defence*).
- EhSRS-i lisatakse rakendussäte, mille kohaselt planeeringud, mis on algatatud enne eelnõukohaste PlanS sätete jõustumist, menetletakse lõpuni vastavalt planeerimisseadusele.

- **HKMS muudatused:**

- Riigikaitse ehitist, mille ainus eesmärk on riigi julgeoleku, sealhulgas sõjalise riigikaitse tagamine, puudutava vaidluse lahendab kohus eelisjärjekorras ja mitte pikema aja kui nelja kuu jooksul. Põhjendatud juhul võib kohus tähtaega pikendada üldjuhul kuni kahe kuu võrra.

Sellega on riigikaitse ehitise puudutavate vaidluste menetlusaeg kolmes kohtuastmes üldjuhul 1,5 aastat.

- Kaebuse esitamisel muul alusel kui enda õiguste kaitseks, võib riigikaitse ehitist puudutavas vaidluses EÕK taotluse esitada üksnes koos kaebusega, apellatsioonkaebusega või kassatsioonkaebusega.

Peamised muudatused (MS, KeTS)

- **MS muudatused:**

- Kinnisasja omanik või valdaja ei pea metsateatist esitada, kui ta soovib metsa raiuda riigi julgeoleku, sealhulgas sõjalise riigikaitse eesmärgi täitmiseks riigikaitsemaal või riigikaitse ehitise või kavandatava riigikaitse ehitise ja selle teenindamiseks vajalikul maal (Keskkonnaamet peab olema osalenud raie vajaduse kavandamisel).
- Kui raiet tehakse riigi julgeoleku, sealhulgas sõjalise riigikaitse eesmärgi täitmiseks võib kalduda kõrvale metsa majandamise kohta sätestatud nõuete täitmisest.

- **KeTS muudatused:**

- Täpsustatakse raadamisõiguse tasu maksja. Muudatus on seotud metsaseaduse muudatusega, millega sätestatakse erisused metsateatise esitamise osas.
- Luuakse erand, et kui raadamist kavandatakse metsateatist esitamata eraõigusliku juriidilise isiku riigikaitse ehitise maal, siis raadamisõiguse tasu maksmise kohustus jääb siiski eraõigusliku juriidilise isiku kanda.

Peamised muudatused (KeHJS, MaaKatS, LKS)

- **KeHJS muudatused:**

- Kui PlanS jääb kohaldamata, ei viida läbi ka keskkonnamõju strateegilist hindamist (KSH).
- KeHJS-e kohast keskkonnamõju hindamist (KMH) ei viida läbi selliste riigikaitse ehitiste tegevuslubade puhul, millele PlanS ei kohaldata.

KeHJS kohase KMH tegemata jätmine ei tähenda, et mõjusid keskkonnale ei hinnata üldse. Ehitise kavandamisel hinnatakse mõjud vajaduspõhiselt (näiteks mõju kaitsealustele liikidele, Natura 2000 võrgustiku alale, pinnasele, veekeskkonnale, õhukeskkonnale, inimeste tervisele ja ohutusele jms) ning vajaduse korral töötatakse välja ka leevendusmeetmed.

- **MaaKatS muudatused:**

- VV-le antakse õigus määrata riigi omandis oleva maa katastriüksuse sihtotstarbeks riigikaitsemaad või muu sihtotstarbega maa, kui katastriüksusele kavandatakse riigikaitse ehitist, mille ainus eesmärk on riigi julgeoleku, sh riigi sõjalise kaitse tagamine.

- **LKS muudatused:**

- Ranna ja kalda ehituskeeluvööndisse lisatakse erand, et keeld ei laiene Vabariigi Valitsuse otsusel sellisele ehitisele, mille ainus eesmärk on riigi julgeoleku, sealhulgas sõjalise riigikaitse tagamine – Keskkonnaameti nõusolekut sellisel juhul enam vaja ei ole.



KAITSEMINISTEERIUM

AITÄH!

